

tonio de la Rosa, delegat de la Zona Franca i també advocat de l'estat-. Ara el senyor Javier de la Rosa Martí ens diu que els càlculs mercantils del senyor Boladeras van causar un maldecap al senyor Antonio de la Rosa, que es va acabar -què dirien?- amb la fugida d'Espanya a països (Brasil, en aquest cas) on no hi ha extradició que valgui. No val, doncs, el senyor Boladeras, sobretot quan l'ambaixada del Panamà ha oficiat al jutjat dient que no hi ha cap passaport *vàlid* en favor de cap De la Rosa Martí, per més que la fotografia reglamentària hi figuri. Deixem la gent de casa nostra al Principat, que ja n'hi ha prou de viatges provocats per l'ICAI.

Nosaltres hem volgut estudiar els comptes del senyor Javier de la Rosa Martí. És un batibull que supera tota imaginació. Ja no sabem si el senyor De la Rosa cobrava

o pagava. Però sembla que, en principi, cobrava més que no pagava. És ben cert que el senyor De la Rosa Martí ha volgut excusar el conseller d'Economia, Macià Alavedra. Ha dit al jutge que, si bé va utilitzar 1.000 milions de pessetes per fer un "pont" en els pagaments de Grand Tibidabo, "*el senyor Conejero estuvo informado día a día del uso que se hacía del aval de la Generalitat*". Mirin, sento una tranquil·litat que podria semblar indiferència. El senyor De la Rosa ens explica que va tenir els 1.000 milions de pessetes dos mesos a la Caixa d'Estalvis de Tarragona. Després va utilitzar el crèdit per als objectius de la concessió. No tot és podrit, doncs.

La preocupació que ara tinc, i que he de transmetre al lector, és que el complex aparell jurídic que envolta el senyor Javier

de la Rosa Martí s'ha escindit, com en una operació biològica de carioquinesi: ara a més a més de l'habitual bufet regentat per Piqué Vidal, ha aparegut un organisme que es diu "A Comunicaciones Legales". Això no ha agradat els habituals, uns habituals que ja havien aconsellat a De la Rosa un canvi d'advocats, atès que no havien aconseguit la llibertat provisional.

Som -els asseguro- en un dels primers episodis. No deixem en l'oblit la qüestió de Londres, on els tribunals britànics demanen a Javier de la Rosa Martí 500 milions de dòlars, és a dir: 65.000 milions de pessetes. A mi, em diuen que allò que preocupa de debò De la Rosa no és el passaport de Panamà, grollerament falsificat, sinó unes missives que rep amb freqüència i que tan sols diuen: "Al·là és gran i no oblida". **Fabià Estapé**

El perill dels bàrbars

El PP ha elaborat un document sobre política cultural, que J. J. Pérez Benlloch comenta, en el benentès que els populars no hagen de governar amb UV.

Em recomanen que llegisca el document número sis del programa d'Eduardo Zaplana, candidat popular a la presidència de la Generalitat. El document es refereix a la cultura. Supose que la invitació ho és també perquè esbombe la meua irrellevant opinió sobre el tema. Encantat. I encantat, sobretot, pel fet que la dreta valenciana tinga un programa cultural resultant d'una reflexió que, al marge de les discrepàncies puntuals o substantives, siga coherent i no em suggerisca l'exili. Que jo recorde, és el primer esforç que els conservadors coterranis fan en aquest sentit. Així doncs, primera menció favorable.

Una altra del mateix signe: al llarg del text es percep la bona voluntat dels redactors. Voluntat competitiva i modernitzadora de la gestió desenvolupada pels socialistes. Si fa no fa diuen que tot és millorable i que millorarà, a més d'omplir no poques llacunes institucionals i de funcionament, que són notables en el panorama museístic -proposen un munt de nous museus- i coordinació de les activitats de cap a cap del país. Esplèndid: tots eixirem guanyant amb aquesta saba jove i eufòrica.

Seria injust negligir, així mateix, que els

redactors ho tenien ben pelut. Del llarg decenni socialista el capítol cultural és el que se saldarà amb més brillantor. I n'és una prova el fet que els "caps d'ou" populars s'han hagut d'esprémer el cervell per pal·liar o desactivar el que ells denominen "mite Ciscar", és a dir, el període en què aquest conseller va governar la cultura i l'ensenyament al País Valencià. Per molt

RAFA GIL

L'IVAM. La gestió cultural ha estat un dels punts forts del govern del PSPV.

mesquí que siga el criteri adoptat per valorar-lo, és impossible desacreditar una labor rubricada per un grapat d'èxits plasmat en lleis, centres i instituts que reneixen plenament. I el programa en diu que "a vegades han funcionat bé o han complert algunes de les seues funcions amb decòrum". Els redactors han patit un atac d'estrenyiment.

Un punt vidriós i innecessari del programa és el desfogament antifusterià que impregna algunes de les planes. Fa l'efecte que el seu autor anònim ha descarregat el ressentiment que l'anima contra l'escriptor de Sueca. No és el programa el lloc més adequat per provocar un debat promogut per la visceralitat. Vull pensar que es tracta d'un reflex incontrolat que no condiciona aquesta declaració programàtica d'intencions.

I pel que fa a l'aspecte medullar del document -la llengua-, hi ha prou amb dir que em conformaria si la voluntat normalitzadora dels populars fóra tan sols la meitat de l'entusiasme que declamen. "Defensarem un ensenyament obligatori, efectiu i integrador del valencià", diuen. Doncs collonut. Però deixem les coses com estan i que el PP s'aplique a neutralitzar la propensió uniformadora del PP

de Valladolid o els disbarats de la dreta assilvestrada indígena. Això, a més de parlar valencià.

En el paper que comentem hi ha referències commovedores que mereixen una consideració més minuciosa, impròpia d'aquest espai. Però, per esmentar-les tan sols, com es pot "potenciar la creació literària", promoure una indústria editorial o rendibilitzar econòmicament les

activitats culturals? Fins i tot la dreta se'ns torna utòpica.

De tota manera, i més enllà del programa, el que ens ha de preocupar prioritàriament als valencians és que si el PP accedeix a la Generalitat haja de governar amb Unió Valenciana. Si es produïra aquesta calamitat, s'acabaren les expectatives de negociar, defensar o relançar els mfnims culturals assolits. La coalició

municipal –PP-UV– que mana en l'Ajuntament de València ens alligona sobre el que podria esdevenir-se. Tant que fins i tot els mateixos populars senten vertader pànic davant la irrupció dels bàrbars. I seran els populars, paradoxalment, els qui els anihilen o els desarmen electoralment. Un fet que, si es materialitza, requereix la gratitud del col·lectiu demòcrata valencià. Ja ho veurem. **J. J. Pérez Benlloch**

La perplexitat del país, ara i adés

En 1974 Josep-Vicent Marquès publicava 'País perplex', un llibre clau en el pensament sobre el País Valencià. Toni Mollà en parla, 20 anys després.

El llibre ha fet vint anys i, per a la nostra desgràcia col·lectiva, continua fresc com una cama-roja. Efectivament, al marge de l'engroguiment físic de les seues pàgines, el nostre *País perplex* manté tota la lúcida i desventurada actualitat amb què Josep-Vicent Marquès el va descriure el 1974. Al cap dels anys, ni l'evolució social ni el pensament sociològic no han invalidat el contingut del llibre. Els valencians, vist a l'engròs, continuem sense saber a quin sant encomanar-nos, que és la definició més catòlica de la perplexitat.

Amb motiu de l'aniversari, he reobert el llibre i, en homenatge a l'edat venerable del seu autor, me l'he rellegit de cap a cap. Ha estat, en primer lloc, un exercici de memòria. El tinc signat el 25 d'abril de 1977, cosa que delata que el deguí comprar en alguna paradedta militant –tota una dada! De sobte, he recordat, també, que em va captivar, encuriós i furoner, l'ham de la contracoberta: "perquè diem tantes bestieses els valencians sobre nosaltres mateixos?"

Ho confesse: la relectura m'ha generat el mateix desassossec d'esperit que em va infondre la de *Nosaltres els valencians* de Joan Fuster (1962) i el *Conflicte lingüístic valencià* de Rafael-Lluís Ninyoles (1969). Era inevitable: tots tres llibres –tan diferents i alhora complementaris– constitueixen els perns al voltant dels quals una certa generació intel·lectual valenciana hem construït el nostre particular *paradigma de referència*. En efecte, d'una banda, hi havia l'avançada solitària i apassionada, pre-científica i engrescadora del *maitre à penser* de Sueca: l'origen germinal, la

Josep-Vicent Marquès. País perplex va guanyar el Joan Fuster de 1973.

convocatòria intel·lectual i cívica més rellevant de la nostra història. De l'altra, Ninyoles i Marquès, del *grup dels Jesuïtes* com Aracil, Cucó, Ardit, Eliseu i d'altres, inauguraren l'exercici artesanal de la sociologia del coneixement entre nosaltres. El seu primer servei, complementari a l'obra de Fuster, fou la impugnació de l'aparell ideològic tradicionalista i conservador simbolitzat pel *Levante feliz* i les seues manifestacions. Però els nous sociòlegs inauguren també la resituació crítica del missatge fusterià com a model explicatiu de la situació social del País Valencià. L'anàlisi de les ideologies i de les mentalitats en va ser el primer blanc. I d'això vivim, ara per ara. Entre el patriarca de Sueca i els dels jesuïtes ens embarcaren en una aventura que Déu proveirà on s'acabarà.

País perplex, en aquell context, va ser –i tant!– una original crítica d'aproximació a les "bestieses que els valencians diem sobre nosaltres mateixos": formes

de consciència, distorsions, consolacions i justificacions; i també idealitzacions de la rebregada industrialització, de la suposada inexistència de burgesia –industrial, per descomptat!– i d'altres temes recurrents en el pensament sobre el país. Format entre la sociologia crítica i el marxisme heterodox, Marquès va construir un llibre compromès també amb el canvi social. En contra de la sociologia institucionalitzada, pretesament neutral, Marquès s'emmarca dins de la *revolució cultural* que s'inicià simbòlicament el 1963 amb l'obra de Joan Fuster. La investigació social forma part del projecte del país. El descobriment i l'explicació de la realitat social –la material i la ideològica, en primer lloc– és el punt d'eixida per a dissenyar cap mena d'acció social.

Vint anys després, i malgrat l'esforç de la *intelliguència* local, les bestieses semblen indemnes, almenys entre les estructures de poder. I a elles, se n'han afegit de noves. Com deia Marquès, TVE continua sent la "*Televisión valenciana en castellano*", "els valencianistes són només els seguidors del València C. de F." i Alacant persevera "com a barri perifèric de Madrid on encara és nombrosa la colònia valenciana". Però, a més, TVV no és una televisió valenciana en valencià, els valencianistes es continuen conformant guanyant el Barça, Alacant no té ni alcalde valencianoparlant, la burgesia no ha après de lletra ni va al Palau de la Música... En fi, que, mirat en perspectiva, el país no sols està perplex, sinó al·lucinat. D'ací a vint anys en parlarem. I Josep-Vicent Marquès que ho *disfrute* amb salut. **Toni Mollà**